

Uredništvo:
Schillerjeva cesta šte. 3,
na dvorišču, I. nadstropje.

Rokopisi se ne vračajo.

List izhaja vsak dan razun ne-
delj in praznikov ob 4. uri
popoldne.

Sklep uredništva ob 11. uri
dopoldne.

Nefrankirani dopisi se ne
sprejemajo.

Anonimni dopisi se ne uva-
žujejo.

NARODNI

DNEVNIK

Upravništvo:
Schillerjeva cesta šte. 3.
Naročnina znaša za avstro-
ogorske dežele:
celoletno K 25.—
polletno K 12.50
četrtno K 6.30
mesečno K 2.10
Za Nemčijo:
celoletno K 28.—
za vse druge de-
žele i. Ameriko K 30.—
Naročnina se pošilja vnaprej.
Za oglase (inserate) se
plačuje od četverstopne
petit vrste po 12 h, za
večkratni natis primeren
popust.
Posamezna šte. stane 10 h.

Štev. 97.

Telefonska številka 65.

Celje, v petek, dne 30. aprila 1909.

Čekovni račun 48.817.

Leto I.

Vabilo na naročbo.

Slav. p. n. občinstvo vljudno va-
bimo na novo naročbo, stare p. n.
naročnike pa, katerim je potekla
koncem meseca naročnina, prosimo,
da jo zopet ponové.

„Narodni Dnevnik“

velja za avstro-ogrske dežele:
celoletno K 25.—
polletno „ 12.50
četrtno „ 6.30
mesečno „ 2.10

Za Nemčijo:

celoletno K 28.—
za vse druge dežele in Ameriko:
K 30.—.

Naročnina se pošilja vnaprej.

Upravništvo „Nar. Dnevnik“.

Prevrat na Turškem — uspeh nemške diplomacije.

Modro in oprezno so prišli Mlado-
turki do svojega cilja — vpostavili
so ustavo, za katero so tako dolgo,
tako vstrajno ter z naporom vseh
svojih umstvenih in moralnih močij
delovali in so ta končni uspeh svojih
stremeljenj, žrtev in bojov zavarovali
proti vsem bodočim napadom od strani
reakcionarcev, odstranivši vir in glavo
vsega zla, sultana Abdul Hamida.

Desetletja in desetletja se je ta
brezobzirnež igral s politično in osebno
prostostjo svojih podanikov, postavjal
je zdaj tega zdaj onega na odlična
in uplivna mesta ter je zopet odstav-
ljal, ako jih ni dal celo kot zarotnike
ia veleizdajnike obsoditi na smrt; in-
sceniral je politične umore, netil

mržnjo slepih, fanatičnih mohamedan-
skih mas, zdaj proti Armencem, zdaj
proti Bolgarom, Srbom ali Grkom. V
imenu proroka so ti zaslepljenci morili
in požigali, ker so jih padišahove krea-
ture ščuvale in podpihovale, kadar se
je temu zdelo, da so te krvoločnosti
njemu in njegovemu vladarskemu ugledu
na korist. Velesile so mu pošiljale po
podobnih moritvah diplomatske note,
evropejski državniki so se posvetovali
o reformah v Macedoniji in na Ar-
menskem, izdelovali so načrte, organi-
zirali so celo mednarodno žandarmer-
ijo v Macedoniji, da bi tako zaprečili
nadaljnja divjaštva. Sultan Abdul Ha-
mid je uljudno sprejemal note, nasvete
in načrte o reformah, obljubljal vsa-
kemu vse, kar se je od njega zahte-
valo, storil pa je vedno to, kar se je
njemu zljubilo, kar se je njemu zdelo
potrebno, da utrdi neomejenost svoje
vladarske moči v državi, katero je
brezvestno izkoriščal, izžemal in okrajal.
Vedel je le predobro, da mu nevarnost
ne preti od zunaj ampak od znotraj.
Skušnja ga je prepričala, da je med-
sebojna ljubosumnost in zavidnost
evropskih velesil večja nego pa njih
ljubezen do krščanskih podanikov oto-
manskega cesarstva, strah ene pred
drugo večji nego njih ljubezen do mo-
derne ureditve Turčije. Upal je, da
bode s svojimi starimi, tolikrat presku-
šanimi sredstvi progonov, konfiskacij
imetja, tajnih umorov in krvavih upo-
rov razbesnelih mas proti mladoturški
inteligenci in krščanom, brzdal mlado
pokolenje, ki je čedalje bolj glasno
zahtevalo, da se napravi tem sramotnim
in ponižujočim barbarstvu konec in
da se tudi otomanska država končno
uvrsti v število civiliziranih držav. No
pokazalo se je tudi to pot, da so ideje
močnejše nego strup, bodala, vislice,
ječe in krvniki tiranov in sultan Abdul
Hamid je bil lansko leto pri-ujen, dati

svojim podanikom politično prostost in
zopet priznati ustavo. Nikdo pa ni
verjel, da se je stari grešnik v resnici
spokoril ter se končno odpovedal des-
potizmu. Ta sum je bil upravičen.
Kmalo je začel zopet spletkariti in
konspirirati. Čeravno silno skop, segnil
je vendar v svoje polne blagajne ter
je podkupil z nakradenim državnim
denarjem svoje kreature, ki so pripra-
vile in inscenirale s pomočjo duhov-
stva, bogoslovcev in fanatičnih mas
upor od 13. t. m. Naklep se je navi-
dežno posrečil, par dnij je vladala
podkupljena banda v Carigradu; mlado-
turški častniki so bili pomorjeni ali
zaprti, poslanci in politiki razpršeni,
sultanovi verni so pa prevzeli vladu v
svoje roke. Zdelo se je, da je zopet
napočila doba sultanovega despotizma.
Pa to se je samo zdelo. Mladoturki
so se zbrali v Solunu, od koder so v
malo dneh prikorakali z dobro organi-
zirano armado v Carigrad, kjer so de-
finitivno obračunali z Abdul Hamidom
in njegovimi kreaturami.

Ves ta prevrat svetovnozgodov-
inskega pomena se je izvršil tako
gladko mirno in dostojno, kakor le
malokatera revolucija takega obsega
in pomena, o katerih nam poroča zgo-
dovina. Ta prevrat je skušnija držav-
niške in politične zrelosti Mladoturkov
pred civiliziranim svetom, jasen dokaz,
da so zreli voditi usodo svojega na-
roda in države, da so bili upravičeni
storiti to, kar so storili in da so s tem
zvršili veliko kulturno delo. Abdul
Hamid in njegovi verni so upali, da
se bodo boritelji za svobodo v svojem
navdušenju prenačili in s tem provo-
cirali vmešavanje evropskih velesil v
notranje razmere turške države. Ta
nada se je pa izjalovila. Mladoturki
so bili boljši diplomatje nego njih na-
sprotnik. Do zadnjega so trdili, da ho-
čejo samo ustavo vpostaviti in zava-

rovati, da ne kanijo sultana odstaviti,
ampak samo omejiti njegovo vladarsko
oblast. Še le ko so bili gotovi, da se
evropske velesile ne bodo vmešale v
notranje razmere Turčije, so se udali
zahtevi mladih, smrtno razžaljenih
častnikov in ogorčene armade ter so
sultana odstavili. S tem je srečno do-
vršen najtežji čin cele revolucije, delo
osvoboditve in preustroja otomanske
države pojde sedaj svojo mirno, redno
in naravno pot, vir zaprek in nemirov
je odstranjen. Značaj revolucije je vo-
jaški, delo mladih častnikov. Ti mladi
častniki so bili vsi izšolani bodisi na
Nemškem, ali pa vzgojeni doma po
nemških častnikih, kateri že dolgo
vrsto let služijo kot instruktorji v
turški armadi ter so odgojili one voje,
ki so sedaj pod vodstvom mladoturških
častnikov izvojevali svobodo Otomanov.
Kdor je bil kedaj v Carigradu in je
opazoval življenje okrog sebe, je moral
že zdavnaj opaziti ta nemški upliv na
mlade častnike. Večina jih govori
nemški, nemške knjige najdete v vseh
častniških knjižnicah in vojaških šolah;
vsi ljubijo in spoštujejo svoje nemške
instruktorje in učitelje, vse jim je
udano. Da za svojimi častniki stoji
tudi po njih odgojeno vojaštvo, o tem
smo se vsi prepričali pri sedajnem pre-
vratu. Če torej pravimo, da stoji turška
armada na strani Nemčije, nam pač
ne bode nikdo ugovarjal. K vsemu
temu se je pa v zadnjem in odločilnem
trenotku pridružila tudi nemška diplo-
macija.

Nemški poslanik Marshall je imel
od nekdanj s turškimi častniki najboljše
in najbolj prijateljske zveze. Marshall
je bil natanko poučen o njih težnjah
in nakanah — in ko so se še Fran-
cija, Anglija in Rusija delale, kakor
bi hotele sultana Abdul Hamida braniti
ter so Mladoturke svarile pred nepre-
vidnimi in nepremišljenimi čini, je

LISTEK.

Doneski k životopisu Janeza Roškarja.

Vsem zvezanim njegovim pristašem in prečastiti
spodnještajerski duhovščini v brumno premiš-
ljevanje zapisal x.

„Slovenskemu Gospodarju“ se je
posrečilo utrditi v marsikaterem nje-
govem bralcu prepričanje, da je „kme-
čka“, ali kakor resnicoljubni in hudo-
mušni ljudje trde, duhovniška zveza
vzorna politična stranka, ki je za nas
Slovence zgodovinskega pomena. Ker
sem tudi jaz med temi prepričanimi,
mi naj uredništvo „Narodnega Dnev-
nika“ kot lojalnemu in načelnemu na-
sprotniku dovoli, da priobčim nekatere
doneske k životopisu nedosežnega usta-
novnika in vladarja „kmečke“ ali če
hočete duhovniške zveze Janeza Roš-
karja.

V duhu namreč že vidim vestne
zgodovinarje, kako se trudijo naslikati
poznim potomcem sedanjega sloven-
skega rodu na Sp. Štajerskem velmože-
politike pri „Kmečki zvezi“. Smilijo se

mi siromaki, ki s potnimi sragami na
čelu preiskujejo sočasno časopisje in
in iščejo virov za životopis ene in druge
imenitne osebe. Za dr. Korošca to vse-
kakor ne bo težko. Njegove „zasluge“
vestno belježita „Narodni List“ in
„Dnevnik“, podatke o zlahti, porodu,
krstu, premiciji i. t. d. pa bode lahko
našel za vsakega Nemca tako lepo
razumljivem „Schematismu“ lavantinske
škofije. Večja težava pa je z Janezom
ali Ivanom Roškarjem.

Hvalevreden je bil sicer trud „N.
L.“ in „N. D.“, ki sta nam njegovo
življenje in delovanje razkrila od 18.
leta naprej. Izvedeli smo na ta način
natančno, kedaj je nadebudni in mnogo
obetajoči mladenič Janez Roškar prvič
javno (to je pred c. kr. kazenskim so-
diščem) nastopil, kje si je pridobil
svoje prvo razumevanje za koristi, a
tudi nedostatke javnih naprav, četudi
je bila to samo ječa, kje si je pridobil
svojo „višjo“ izobrazbo itd.

Toda tudi pred 18. letom je do-
živel marsikaj, kar ne sme biti pozab-
ljeno in kar bo dobro služilo onemu,
ki bo hotel študirati, milije, kateri je
vplival na našega dragega Janeza in

mu vcepil toliko zlahtnih čednosti. —
Okoli leta 1862. je porodila dekla
kmata Peserla nezakonskega otroka,
kateremu so dali pri krstu ime Janeza.
Očetovega imena niso zapisali, a bistro-
oke in jezične vaške ženice so z vso
gotovostjo trdile, da je bil Janezek po-
sledica dolgega romana, ki se je pletel
med Peserlom in njegovo dekle. Še pred
porodom pa je umrl Peserl na pasji
steklini. Privezali so po takratnem na-
činu zdravljenja siromaka in mu siloma
puščali steklo kri tako dolgo, da je
umrl.

Mali Janez je nato tako živel
kakor žive vsi otroci na deželi, katere
se imenuje z nečednim imenom pan-
kerte. Konečno je šel na „Nemško“.
Njegovo plodonosno delovanje v Wag-
nitzu in drugod je že znano slovenski
javnosti. Ko je tamkaj „dovršil“, je
prišel zopet v slovenske kraje.

Tukaj se mu je posrečilo zaslužiti
l. 1883. neko nečakino svoječasnega
župnika pri Sv. Juriju. Mož je po svojih
bogatih skušnjah na Nemškem in v
javnih zavodih spoznal, da ne bode na-
pačno, ako se oveže dobrotne matere
in zaščitnice vseh poštenih in za večni

blagor zemljanov tako vzorno skrbeče
matere Cerkve. Kmalo nato najdemo v
zemljiški knjigi, kako prosi „Johann
Roschker“ (po njegovem lastnem pod-
pisu), da se ga naj vpiše kot posest-
nika na Malni.

Pozneje se je ta Johann Roschker
prelevil v Ivana Roškarja in začutil
poklic braniti verske ter narodne sve-
tinje slovenskega naroda. Danes je celo
predsednik in vodja duhovniške stranke,
imenovane „Kmečka zveza“ — sijajen
izgled vsem takozvanim pankertom, kaj
se doseže s tem, da ima človek ob
pravem času široko vest!

Konečno še brumen nank vsem
kaplanom, fajmoštrom in drugim č. in
preč gospodom: nikar ne psujete in za-
ničujete ubogih mater nezakonskih otrok,
nikar jih ne obrekajte in proklinjajte
s prižnic — negotovo je namreč, če
ne psujete bodočih vodij svoje poli-
tične stranke in vnetih braniteljev vere
in morale!

Pisano na dan svetega Peregrina
v letu Gospodovem 1909.

(Op. uredn.: Slovenske klerikalne
liste prosimo za ponatis.)

nemška vlada pod Marshallovim uplivom odločno izjavila, da se nikakor ne kani mešati v notranje razmere Turčije ter si je s tem na en mah pridobila simpatije vseh naprednih elementov otomanske države. Tej nemški izjavi se je pridružila tudi Avstro-Ogrska in je ugled obeh držav na Turškem silno narastel.

Sedaj, ko je na Turškem proglašena nekaka vojaška diktatura in ko je parlament z ogromno večino proglasil izjemno ali obsedno stanje, je to razpoloženje turške armade posebne važnosti, kajti parlament bo storil to, kar bo armada želela.

Veselim se, da je turška armada v imenu civilizacije zmagala nad absolutizmom in reakcijo ter privoščimo turškemu narodu ta napredek. Ne moremo se pa iznebiti strahu, da bode z Mladoturki zmagala ob enem tudi ideja centralizacije in da bode sedaj začela za razne narodnosti otomanskega cesarstva doba dolgih in napornih bojov za svoje narodne pravice in svoj narodni obstanek. Ako se bodo Mladoturki tudi v političnih stvareh ravnali po vzgledu svojih nemških učiteljev, se neturške narodnosti ne morejo te zmage preveč veseliti, dobro vedo, da je centralistična ideja največja sovražnica narodne ravnopravnosti in narodne autonomije in da se od Prusije in pod njenim uplivom stoječe Nemčije ne more nikdo naučiti ne narodne, ne socialne pravičnosti. — Ta pomislek nam kali veselje nad mladoturško zmago.

Politična kronika.

b Finančni načrt vlade. Finančni minister je vložil zakonske načrte o premeni določb o obdačenju žganja, nadalje o povišanju davka na pivo ter v novi ureditvi državnih prispevkov deželam. O teh zakonskih načrtih je finančni minister obširno spregovoril ter dejal, da ni res, da bi nameravala država izkoristiti saniranje deželnih financ v to, da poveča svoje dohodke, ker so njene potrebščine zaradi vnanje politike narasle. Te izdaje so zaradi vnanje politike narasle samo za 12 mil. na leto. Naši državni dohodki naraščajo za 100 mil. na leto, naši državni izdatki pa za 165 mil. na leto, zato živimo že v rednem deficitu in moramo štediti ter bomo štedili. K temu državnemu deficitu se pridružuje deficit dežel, katere svojih izdatkov ne morejo pokrivati s svojimi prejemki; ta deficit dežel znaša na leto 41 mil. kron. Minister bi rad temu odpomagal z direktnimi davki, katerih bi ne nosili najubožnejši sloji prebivalstva, pa baje nima predmeta, ki bi ga mogel obdačiti. Progresivni davek se po času uživlja ljudem treba nalagati še vedno občutne globe, da pošteno fatirajo. V kratkem predloži zakonski načrt o progresivnem davku na dedščine. Po tem načrtu se bo male dedščine davka oprostito, ali se bode davek na nje znižal, velike dedščine se bodo pa primerno obdačevale. To bode neslo do 11 mil. kron na leto. Saniranje deželnih financ kani vlada izvesti na temelju povišanega davka na žganje in pivo. Dohodki iz tega povišanja se bodo razdelili na dežele $\frac{1}{2}$ po številu prebivalstva, druga $\frac{1}{2}$ po konzumu žganja in piva. Ta reforma se tem lažje izvede, ker stopijo letos 31. decembra zakoni o deželnih dokladah na pivo iz veljave. Dežele bi dobivale po izvedbi predlaganih reform te-le dohodke: 12,200.000 K iz direktnih davkov, potem nadomestilo za 32 mil. K za deželne naklade na pivo in za delež na davek na žganje in sicer 20,700.000 kron in 41 mil. kron, katero vsoto bi država deželam nakazala, torej skupaj

106 mil. kron na leto, država sama bi pa obdržala zase blizu 23 mil. kron na leto. Ako bi vsi ti zakonski načrti bili sprejeti, bi država pridobila iz konsumnih davkov 22 do 23 mil. kron, iz davka na dedščine 10 do 11 mil. kron, nekaj pa tudi še iz povišanja tarifov na državnih železnicah, katero povišanje je baje neizogibno. Nato je spregovoril še o celi vrsti davkov, katere kani reformirati, priznava potrebo povišanja dohodkov žandarmeriji, o novih bremenih, ki čakajo državo vsled uvedbe dveletne vojaške službe in socialnega zavarovanja ter terjajo povišanje državnih prejemkov. Ministrov ekspozije je zbornica mirno in pazno poslušala.

a Iz odsekov. V proračunskem odseku se razpravlja o protustavnem izdanju zakladnic. Mladocēhi in soc. demokratje so vladi dokazali prekršitev ustavnih določb s tem, da je brez dovoljenja parlamenta izdala zakladnice ter si tako preskrbela potrebni denar za oboroževanje. Nemci vladno postopanje zagovarjajo; priznavajo sicer, da je vlada prekršila ustavo toda z obzirom na izreden položaj, v katerem je bila država, je to po njih nazorih opravičljivo. Tej gospodi je vse prav, kar služi če tudi le posredno utrditev nemške nadvlade v državi, in naj bo to ustavnim načelom še tako nevarno. Razprava še ni dovršena ter se bode nadaljevala v prihodnji seji, katera se članom pismeno naznani.

a V gospodarskem odseku je bil sprejet sklep, ki pravi, da je bilo nepotrebno, da je gosposka zbornica vrnila novelo k obrtnemu redu parlamentu, ker je bilo to vprašanje v poslanski zbornici že temeljito prerešeno. Razpravljalo se je tudi o noveli k zakonu o zavarovanju proti nezgodam. Radi nesklepnosti je moralo biti glasovanje odgodeno.

a V socialnem odseku je bila generalna debata o socialnem zavarovanju zaključena, preide se v podrobno razpravo. Izvoljen je bil pododbor 21 članov, za glavnega poročevalca je izvoljen kršč. socialist Drexel.

a Slovanska jednota je odobrila, da stavi Masaryk interpelacijo zaradi veleizdajske pravde v Zagrebu. Govorili bodo Masaryk, Redlich, Laginja, Krek in Nemeč.

a V ožji volitvi v Pragi je bil izvoljen mladocēški kandidat dr. Henrik Metelka, ki bode kot temeljit strokovnjak v šolskih vprašanjih in najboljši poznavatelj šolskih razmer v pomembnih krajih češke manjšine kar najboljšo zastopal. Ta izvolitev mora vsakega veseliti.

a Ogrska kriza. Wekerle je konferiral z Justhom, ki je sedaj glava neodvisnjakov in duša gibanja za samostojno ogrsko državno banko. Wekerle si prizadeva pridobiti stranko neodvisnosti za to, da bi se sklenil nov pakt s krono. Kakor listi pišejo pa do tega ne pride, ker Justh in njegovi somišljeniki ne odnehajo od svoje zahteve v bančnem vprašanju. Vsled tega bode rekonstrukcija koalicijske vlade nemogoča, razpisane bodo baje nove volitve, pri katerih bodo neodvisnjaki kot največji demagoji in kričarji v deželi za osebne koristi, koncesije itd. poprodali vse „narodne svetinje“ v prvi vrsti pa: samostojno banko in zahteve glede skupne armade. Neodvisnjaki bodo s krono sami sklenili nov pakt in ji ustregli v vsem, ako jim dovoli ubiti in uničiti splošno, jednako in tajno volilno pravico. Tak bo konec te pompozne „ogrsko krize“.

Prevrat na Turškem

a Abdul Hamid v prognanstvu. Tudi v tem so se Mladoturki skazali mojstre,

da so bivšega sultana prognali iz Carjagrada v Solun, glavni sedež mladoturškega gibanja. Tu ne bo imel ne prilike ne možnosti stopiti z reakcionarci v zvezo in snovati nove zarote proti ustavi in proti novemu režimu. Prepeljali so ga v družbi enega princa, enajstih žen in potrebne služinčadi pod vojaškim varstvom s posebnim vlakom po noči v Solun, kjer bode stanoval v vili Aladinu, skrbno stražen in opazovan. Mladoturški komite ima dokaze za to v roki, da je odstavljeni sultan nameraval povzročiti na dan uhoda mladoturških čet v Carigrad silno klanje po mestu. Zbrani so dokazi za vse njegove zločinske naklepe proti ustavi, proti uradnim in privatnim osebam in ni dvoma, da se bo moral bivši vladar otomanske države za vsa svoja hudodelstva pred vojnim sodiščem zagovarjati, ki ga bode sodilo in obsodilo, kakor zasluži.

a Novi sultan Mehmed V. je zelo izobražen mož, natanko je proučil politično življenje Francije in Anglije, čital je mnogo in napisal celo vrsto krasnih pesmi. Novi sultan je zelo nadarjen in zelo rahločuten človek. Očita se mu, da je premehkega značaja. Ker pa je in hoče biti ustavni vladar, mu ta lastnost ne bo na škodo, hitreje na korist, kajti on bo kraljeval, vladali bodo za to parlamentu odgovorni ministri. Novi vladar je izrazil željo, naj se sultanov dvor čimbolj preprosto uredi in odstrani ves nepotreben sijaj in pomp.

a Narodna skupščina je sklenila, naj sultan Mehmed V. zopet javno priseže na ustavo, ker je prvo prisego položil samo pred predsedniki parlamenta in pred generali. Skupščina je tudi odobrila poročilo generalisima Mahmud Šefketa o progonstvu Abdul Hamida v Solun. To progonstvo je armada zahtevala. V skupščini sta bila stavljeni dva predloga in sicer: naj se preišče, ali so si oni ljudje, ki so pod starim režimom z bogateli, svoje premoženje na pošten način pridobili. Ako se skaže, da so po nepoštenem prišli do bogastva, se jim bode premoženje konfisciralo. Drugi predlog se glasi, da se vsi moški in ženski sužnji, kar jih je v Jildizu, oproste in da se prepove, v bodoče držati sužnje v službi. O teh predlogih se vrše posvetovanja.

a Ahmed Riza o položaju. Glava Mladoturkov Ahmed Riza pravi, da so Mladoturki napravili konec Abdul Hamidovim intrigam. Ustava je zmagala in za Mladoturki stoje vse narodnosti osmanske države. Kdor bode ščuval proti ustavi, bo to plačal s svojim življenjem. Novi sultan je popolnoma ustavni vladar in svet bo imel priliko spoznati njegovo temeljito naobrazženost. Narodnosti v Macedoniji dobe v kratkem cerkveno in šolsko avtonomijo. Vesti, da bode novi sultan nekoliko zarotnikov pomilostil, so izmišljene. V tem položaju je to nemogoče in izključeno, hujskače in zarotnike mora doleteti zaslužena kazen.

Dnevna kronika.

b Kdaj bode konec veleizdajskega procesa v Zagrebu? To je aproksimatično izračunal dr. Mazzura v „Obzoru“. Izvaja sledeče: Zaslišanje obtožencev je trajalo 34 razpravnih odnosno 51 koledarskih dni. Prič se je zaslišalo doslej 4 na dan. Če se račun, da bi se zaslišalo odslej po 5 prič na dan bi trajalo to do 1. julija. Zaslišanje Nastića bo trajalo skoro gotovo do 17. julija. Nato pa imajo obtoženci in zagovorniki pravico predlagati priče obrambe. Svoj čas so jih predlagali zagovorniki 350. Če se jih zasliši samo 150, bi to zavzelo 30 razpravnih dni

ter bi trajalo do 21. avgusta. Nato se bodo vsled predloga obtožnice prečitale Nastićeve brošure „Moje afere“ in „Finale“, dalje več drugih knjig, korespondenca obtoženih, zapisniki o preiskavah in zaslišanjih (640). Čitali se bodo spisi, ki jih predloži obramba, razni zapiski o prejšnjih sodnih razpravah itd. Nato ima drž. pravdnik zaključni govor in predlog, dalje 34 braniteljev svoje posebne končne opazke: iz vsega tega se da soditi, da razprava pred koncem leta 1909. ne bo končana.

b Obrtni muzej v Zagrebu. Dne 3. maja se otvori v Zagrebu nanovo urejeni muzej za umetnost in obrt v poslopju obrtne šole.

Dopisi.

v Narodna veselica na meji.* Na Muti se je bila priredila na velikonočni ponedeljek v slovenski šoli pod okriljem vuzeniške podružnice družbe sv. C. in M. lepa narodna veselica, ki je uspela prav lepo. Domači fantje so vprizorili igro „Vaški skopuh“. Igrali so jako dobro, četudi so bili večinoma prvokrat na odru. Potem so prvič nastopili domači tamburaši, ki so udarjali nekaj domačih pesmi. Kakor je znano, se namerava ustanoviti stalen tamburaški zbor za Vuzenico in Muto oziroma Sv. Primož, ki naj bi v velikem številu nastopal skupno. Že pri prvem nastupu, kjer so igrali le nekateri, se je pokazalo, da je ta misel prav dobra ter se bode gotovo uresničila. Kmečki fantje in dekleta so jako zavzeti za stvar in radi žrtvujejo kako urico, da pridejo k vaju. — Presemetila so pa nas naša vrla dekleta v šalji enodejanski „Zakleta soba pri zlati goski“. Vse pod vodstvom gospe Hrenove. Igrale so tako dobro, da smo se morali naravnost čuditi. Videlo se je, kakor bi bile že od nekdaj na odru, in vendar je bila to prva igrice, kjer so igrala naša dekleta. Ljudi se je bilo nabralo okoli dvesto, tako da je bila prostorna dvorana polna. Prihiti so v velikem številu okoličani, počastili pa so nas tudi Vuzeničani in Vuhredčani, ki radi podpirajo narodne prireditve ne samo gmotno, ampak tudi moralno, kar je pri ljudstvu velike vrednosti. Hvala jim! Hvala pa tudi našim fantom in dekletom, ki so nam pripravili par veselih uric. Ljudske igre in narodna godba dosežejo zlasti pri nas docela svoj cilj, da se začne ljudstvo probujati in zavedati. Ena dobra uprizoritev stori več v tem oziru, kakor cele knjige najlepših besed o narodni zavednosti. — Zanimivo je, da je imel istočasno, ko se je vršila veselica v slovenski šoli, v sosedni gostilni župan Erber z okr. glavarjem slovesen obed. Živio klici navdušenja so tako glasno odmevali, da sta jih hote ali ne hote morala čuti tudi nemškonačionalna prijatelja Erber in Poigher. Ti klici so pa tudi pričali, da se Slovenci veselo zabavajo, četudi jih ne počastijo razni visoki gospodje glavarji, doktorji itd. Kri nemškutarskih Mutčanov se je bila vendarle malo vznemirila, da so poskušali tupatam motiti vračajoče se goste s par psovkami. A za njihovo lajanje se ni zmenil nikdo.

*) Poročilo nam je došlo šele sedaj. Vendar ga vprilog dobri stvari priobčujemo.

Štajerske novice.

v Volitve v laški okrajni zastop. Iz Trbovelj se nam piše: Poročali ste, da se vrše volitve v laški okrajni zastop dne 3. junija t. l. Slovenci, ki imajo že skupino kmečkih občin, so se odločili topot vdeležiti se volitev tudi v skupini veleposeststva. Zahtevali so, da se vpiše v imenik veleposestniških volilcev trboveljska občina, kar se je seveda po enoletnem čakanju zavrnilo. Vendar še ni stvar izgubljena: odločuje glas neke veleposestnice — vdove, Slovenke (!) v Hrastniku. In od te je izprosil ali izsilil s svojim vplivom pooblastilo renegat Leiller, ravnatelj premogokopa v Hrastniku. Ne moremo dovolj obsojati postopanja nastavljenca družbe, ki ima svoja podjetja v docela

slovenskih krajih, iz kojih vleče velike dohodke, ki ima samo slovenske delavce. Neštetokrat nam je povdarjala svojo koncilijantnost in kot tako smo jo poznali in verjeli in ji še danes verjamemo. Odtod tudi izvirajo prijateljski odnosi, ki so se pokazali bodisi pri občinskih volitvah, bodisi ob raznih drugih prilikah in za marsikaj se ima trbov. prem. družba zahvaliti ravno Slovencem. Kar najneprijetnejše nas zato dirne nastop njenega uradnika Leillerja kot agitatorja peščice laških in hrastniških nemčurjev. Vprašamo, je li to znano centrali na Dunaju?

Ali ona to odobrava? Ali se hoče v resnici staviti v direktno nasprotje z vsem prebivalstvom? Ali se zaveda, kake konsekvence nastanejo iz tega? Najno jo prosimo in opozarjamo, da slednjič konča početje svojih nastavljecev, kakor so Leiller in še nekateri drugi. Volilno pravico ima v veleposestvu tudi Južna železnica. Ne zdi se nam skoro potrebno opozoriti jo da, če že ne voli s Slovenci, se vzdrži vsaj volitev, kakor je to storila v Brežicah. Volitvam bomo posvečali vso pozornost. —

a Volitve v okrajni zastop v Ptuj. Zakaj smo bili narodnjaki poraženi? Kratek odgovor: 1. Ker smo se preveč zanesli na svojo moč. 2. Ker smo volili že pet let našega načelnika okrajnega zastopa, ko še niti zastopa nismo imeli v rokah. 3. Ker je g. dr. Jurtela odklonil načelstvo, ko mu še ni bilo znano, katera stranka zmaga. Kaj zdaj? Za prihodnje volitve naj velja: Moramo gledati, da dobimo najprej zastop v roke potem si hočemo voliti odbor z načelnikom, ne narobe. Kako to dosežemo? Iti bode nam treba med ljudstvo na deželo, kakor to delajo nasprotniki. Treba nam je podrobne agitacije, iti med ljudi, pomenkovati se z njimi. Shodi v našem razburjenem kraju niso tako na mestu, kakor drugod. Sicer pa se naj ptujski Nemci in njih pristaši ne veselijo preveč svoje zmage, ker nam prihaja iz trga Ptujске gore veselo poročilo, da Gorčani ne volijo. Živeli zavedni odborniki, ki so ohranili vzlic vsem pritiskom na tako vročih tleh narodno zavest.

v O volitvah iz veleposestva v ptujski okrajni zastop se nam še poroča: Mnogi (slovenski) volilci so volili proti nam deloma iz dobičkarije, osebne sovraštva, častilakomnosti ali pa so bili podkupljeni. Livanjski veleposestniki so dobili razven merjasev še 400 jajec. Vrh tega so obljubili Ptujčani kmetom ceste, oproščanje šolnine za ono deco, ki hodi iz ptujске okolice v mestne ljudske šole in mora sedaj plačevati šolnino; govori se tudi, da so se povrnili mnogim stroški za povečanje posestev ali se jim je dal denar itd. Proti Slovencem so volili sledeči slovenski kmetje: Dolinar Franc, Sp. Velovlak, Savec Jože, Krčevina, Čeh Franc, Livanjci, Tobias Franc, Pacinje, Šampa Jakob, Livanjci, Čeh Jože, Ločič, Čeh Martin, krčmar pri Sv. Marku in še dr. Prošt Fleck ni volil, Ornig je imel 9 krat volilno pravico, pokojni Sadnik je volil dvakrat, ravno tako sta volila proti Toplak F., slov. kmet in Merkuš Anton, župan na Zg. Pristavi.

v Zopet „nesreča“ klerikalnega vodje. „Narodni Dnevnik“ je poročal, da si je drznil urednik Cenčič, on — spodenisodnijski pisar, predbacivati narodni stranki nepoštenost. Dolgo smo že gledali s pomilovanjem list spodnještajerske duhovščine in diverznih katoliških inteligentov, „Stražo“, ki ima tako „vrlega“ urednika. Iz dopisa Brumnovega in poročil o Verstovškovih shodih smo videli, da igra ta Cenčič v

zvezarskem političnem življenju celo neko vodilno „ulogo“. Čas je torej, da se razglasi sledeča razsodba:

U 628/7

5

V imenu Njegovega Veličanstva cesarja! C. kr. okrajna sodnija pri Sv. Lenartu je spoznala za pravo:

Viktor Cenčič, rojen dne 3./7. 1883 v Kamniku na Kranjskem, tam pristojen, katoliški, samski, bivši sodni pisar pri Sv. Lenartu

je kriv,

da je meseca aprila 1907 izročil Martinu Poliču tri porabljene koleke v vrednosti 1 K 22 vin ter Mirku Muršecu porabljene koleke v vrednosti 22 K z naročilom, porabiti jih za nove pri sodnih spisih. Izpodbujal je s tem Martina Polič in Mirka Muršeca z zvitimi dejanji spraviti drugega v zмотo, vsled česar bi imela država trpeti škodo, ki pa ne presega 50 kron.

Viktor Cenčič je zakrivil s tem, ker je ostal njegov poskus brezuspešen, prestopke poskušenege zapeljavanja k goljufiji po §§ 9, 461 (197) k. z. ter se kaznuje zato po § 460 s porabo § 266 k. z. z **zaporom treh dni.**

Sv. Lenart, dne 2. sept. 1907.

Dr. Petrowitsch.

Okrožna sodnija je potrdila polnoobsežno to razsodbo.

Pričakujemo, da bo sedaj „Straža“ ravno tako ganljivo tožila o „nesreči“ Cenčičevi kakor „Sl. G.“ o „nesreči“ Roškarjevi.

b Dr. Pegan war es auch, der den deutschen Cillnern wertvolle Nachrichten aus dem gegnerischen Lager überbrachte. To se pravi slovenski: Dr. Pegan je bil tudi oni, ki je nemškemu Celjanom prinašal iz nasprotnega tabora dragocena poročila. Tako piše nemška „Deutsche Wacht“ v Celju v št. 34. dne 8. aprila t. l. To je oni klerikalni odvetnik ljubljanski, o katerem se je svoj čas z vso gotovostjo slutilo, da je ovaduh nasproti Nemcem na eni in nasproti klerikalcem na drugi strani. Čestitamo kranjski deželi na takem deželnem odborniku, naši častiti duhovščini pa na takem prvoboritelju za klerikalno posojilništvo. Roškar, Cenčič, dr. Pegan, lepa galerija vzornih mučnikov za sveto vero na Štajerskem.

b Občni zbor društva „Sokol“ in „Sokolski dom“ v Celju se je vršil dne 27. t. m. v čitalnični dvorani „Narodnega doma“ ob ne ravno presijajni udeležbi. Brat Smertnik je na podlagi števil dokazal, da se bode „Sokolski dom“ obrestoval in amortiziral svoj dolg. Sklenilo se je, da se stara hiša vzadi za „Sokolskim domom“, ki donaha le 18 K mesečno in katere poprava bi stala okrog 1500 K, podere. Tako bo izginila v Gaberju hiša, ki je bila ena izmed najstarejših in mu je baje dala ime. Nadalje se je sklenilo, da se ne priredi letos vseokolskega izleta v Celje in slavnosti otvoritve „Sokolskega doma“, ker se ni moglo vse pripraviti. Priredi se pa ena večja interna veselica s tekmo. G. Šandor Hrašovec poroča v imenu „Kluba naprednih celjskih akademikov“, da je klub tudi letos pripravljen napraviti večjo veselico v prid „Sokolskemu domu“. Slednjič se po daljši debati sklene, da so krog 50 knjig broječa knjižnica društva „Sokol“ podari „Klubu naprednih celjskih akademikov“, da je uporabi za svojo ljudsko knjižnico v „Sok. domu“ v Gaberjih.

v Nemška šola v Gaberju pri Celju se ne bode zidala. Občinski svet v Celju je odklonil dar nemškega „Schulvereina“ v ta namen, ki je znašal K 105.000 in izjavil, da se iz „financijskih razlogov“ ne more spuščati v to podjetje. Radi verjamemo!

b Klub slovenskih kolesarjev v Celju ima vsako soboto zvečer v „Skalni kleti“ kegljanje, na katero se člani in prijatelje društva vladno vabi.

v Tiskovna pomota. V uvodniku od 28. tm. v prvem stolpiču od spodaj naj stoji: Srbija ima vsenčilišče z 80 profesorji mesto z 8 prof. itd.

v Za „Družbo sv. Cirila in Metoda“ se je nabralo v nabiralniku pri g. Trontelju v Celju zopet 19 K.

a Za družbo sv. Cirila in Metoda nam je nposlala gđna Ida Toplakova 1000 jubilejnih znamk po 10 vinarjev. Mladi rodoljubki naše priznanje. Želimo si mnogo posnemovalk in posnemovalcev!

v Za družbo sv. Cirila in Metoda je daroval g. dr. Schwab v Celju 2 kroni.

v Za narodni sklad so darovali: vesela družba v Slovenjgradcu 4'64 K; narčdnjak ob meji radi duhovniške maščevalnosti neimenovan za prodane kupone 11 K; dr. Božič dar dveh rojakov iz Koroške 10 K; dr. Božič iz neke kazenske poravnave 10 K; Kacjan poštar v Rajhenburgu 16 K. Iskrena hvala in prosimo nadaljevanja!

v Občni zbor podružnice Ciril Metodove družbe za Laški trg in okolico se vrši v soboto dne 1. majnika ob 1/2 8. uri zvečer v pivnici. Zborovanja se udeleži tudi družbin potovalni učitelj g. Prekoršek iz Celja.

v Volilni shodi v nedeljo 2. maja Razun že naznanjenih se vršita še volilna shoda v **sevniskem** okraju: po rani maši v Zabukovju v gostilni Ane Kunšek; govori kandidat Malus; popoldne ob 3. uri pop. na Blanci v gostilni Hinka Likarja. — V **šmarskem** okraju se vrši po rani maši shod v Šmarju pri Habjanu, dopoldne ob 11. uri pri Kregarju v Št. Petru in ob 3. uri pri Vehovarju v Pristovi. Na vseh shodih govori kandidat Berslig. — V **celjskem** okraju se poleg shoda v Arclinu vrši pop. ob 3. uri v Št. Jurju pri Černošku velik volilni shod za celo okolico. Govorijo kandidat za spl. skupino Brinar, nadalje kandidata v kmečki skupini Karba in Goričan, dr. posl. Roblek, dr. Kukovec in dr.

v Volilni shod se vrši v soboto 1. maja ob 6. uri zvečer pri Štef. Gobcu v Hotunjah pri Ponikvi.

b Volilni shod priredi Narodna stranka za kand. Božiča in Brinarja v nedeljo 2. majnika v Podgorju pri g. Lampretu ob 12. uri opoldne.

b Kandidat Jak. Zemljič ima prihodnjo nedeljo 2. maja shod pri Celcerju v Št. Ilju ob 11. uri dopoldne, pri Vogrincu v Kamnici ob 2. uri pop. in pri Muleju v Rušah ob 4. uri pop.

b Kandidata gg. Ploj in Kolarič imata shoda v Vuzmetincih ob 3. uri pop. in pri Veliki nedelji ob 8. uri dopoldne.

v Brinarjev shod v Hrastniku. Včeraj popoldne je zboroval kandidat narodne stranke nadučitelj Franc Brinar v svojem rojstnem kraju Hrastniku. Shoda se je udeležilo kljub delavniku okoli 150 naprednih volilcev. Shod je otvoril dr. Branko Žizek, predsedoval je delavec Majcen, govoril je krasen govor kandidat Brinar, v podrobni razgovor so posegli ponovno dr. V. Kukovec in socialnidemokrat Zalar. Brinar je dosegel krasen uspeh, njegova kandidatura je bila sprejeta z vsemi proti 2 glasoma. Hrastnik bode v veliki večini volil domačina Franca Brinarja.

v Sv. Bolfenk pri Središču. V soboto je šel v Ormož posestnik Franc Ivanuša na Kogu (po domačem Petrinek) radi neke izgubljene tožbe, katero si je baje tako k srcu vzel, da se je domov grede v šumi obesil. Po mnogem iskanju so ga našli še le v sredo popoldne.

v Čebelarški shod vrši se v nedeljo, dne 2. majnika ob 3. uri popoldan v Novi cerkvi pri Celju in sicer v šolskem poslopju. Govoril bo potovalni učitelj za čebelarstvo g. Jurančič. — Shod je objednem ustanovni shod podružnice za Novo cerkev in okolico. Uljudno vabljeni so vsi, ki se zanimajo za čebelarstvo.

v Hrastniku so potegnili v sredo iz Save nepoznano utopljenko, staro približno 25 let. Ležala je že dalj časa v vodi; prepeljali so jo na Dol v mrtašnico.

a Novi politični ekspozituri namera vlada ustanoviti v Slovenski Bistrici in Slatini.

v Vinogradu v konjiškem okraju po časnih poročil zelo dobro kažejo.

a Najvišji davkoplačevalci v trgovini in veleobrtni v ptujskem okaju so izvolili v okrajni zastop Nemce pl. Kubecka, pl. Hellena, J. Fürsta, Konrada Fürsta, pl. Fichtenaua st., Hutterja, Švaršniga, Kasperja, Simo in Windischa.

v Od sv. Trojice v slov. gor. se nam piše: Z ozirom na „Štajerčev“ napad na zdravnika dr. K., ki je bil tako vnebovpijoče predrzen, da si je upal (v lepi slogi z vsemi trojiškimi zavednimi Slovenci) udeležiti se zadnjih občinskih volitev in oponirati njegovemu veličanstvu Ferdinandu I. (po domače tudi Ferd. Golobu z enim „l“, ki ga pa je prestolonaslednik že podvojil v „Gollob“!), se vsi Trojičani iskreno priporočamo v večkratno počeščenje, da se tako čim preje popularizira vaše licemerstvo in sleparstvo, s katerim ste premamili ob volitvah nezavedne volilce, da so se vam dali še enkrat — če ne zadnjikrat! — zapeljati in zvoditi za nos. „Ljudstvo odpira oči“, to so dokazale volitve, ki so bile kot prvi jačji naskok na nemško gospodstvo, prav častne za nas. To je dokazal tudi vaš strah in trepet, gospodje, ki ste se pojali krog volilcev, kakor bi vam grozil sodnji dan. „Ljudstvo odpira oči, ne mara več praznih besed“, in sprevidelo bo, kako ste ga nasleparili, ko ste zagotavljali, da niste Nemci in da vam je samo za „napredek“. Vi ste naprednjaki? Ne onečaščajte lepe besede! Ljudstvo že uvideva, da se vam ne gre niti za Kranjce niti za „Kranjce“, niti za „ulagor skupnosti“, niti za „gospodarsko delo“, ampak gre se vam za nemštvo, za veleizdajski vsememški most od Belta do Adrije; za blagor Südmarke in Schulvereina se vam gre, kar sta par dni po volitvah dokazala Kirbis in Gollob, ki sta se pustila voliti v odbore imenovanih društev. Le tako naprej! S svojo zagrizeno nemškonacionalno, slovenožrsko politiko nam delate boljše na roko nego bi si mogli mi sami želeti. Bodite prepričani, da vam poide prej, nego pričakujete, — Kranjčev smodnik.

v Iz Ljutomera. Preteklo nedeljo je priredil kandidat kmet Jak. Zemljič iz Radinc shod v Ljutomeru. Da bi g. Zemljiča oblatili, trosili so po znanem kmečkem prijatelju iz Ljutomera najeti pobiči, gojenci socialnega tečaja, lističe z napadi na kandidata. Shod je bil srednje dobro obiskan, počastilo (?) ga je tudi par pobičev, kateri so še po shodu tresli imenovane listke po cesti. Siromačeki, dal jim Bog pamet! Razen g. Zemljiča, katerega izvajanjem so vsi burno pritrjevali, oglasilo se je več govornikov, zastopnikov raznih stanov tako da je bil shod prav živahen. Zborovalci so sprejeli kandidaturu skoro soglasno ter se izrekli delati na to, da zmaga g. Zemljič proti „dičnemu orjaku“, katerega velikanske zasluge in vrline smo izvedeli v zadnjem času. Vsakega volilca narodna dolžnost je, da gre v boj proti ljudem, kateri sejejo le preprič med narodom, se povsod širokoustijo, a ne store ničesar!

Tisk Zvezne tiskarne v Celju.